

ΕΚΔΗΛΩΣΗ

**«Ποια Ευρώπη θέλουμε;
Σκέψεις για το Σχεδιασμό μιας Αναπτυξιακής Στρατηγικής»**

ΟΜΙΛΗΤΕΣ

ΚΩΣΤΑΣ ΣΗΜΙΤΗΣ ΖΑΚ ΝΤΕΛΟΡ

ΟΜΙΛΙΑ

ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ

ΚΑΙ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΠΑ.ΣΟ.Κ.

ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ

Αθήνα, 30 Ιουνίου 1997

Κυρίες και Κύριοι, αγαπητοί φίλες και φίλοι,

Οι τελευταίοι μήνες ήταν ιδιαίτερα πλούσιοι σε εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή σκηνή. Η επικράτηση σοσιαλιστικών και εργατικών δυνάμεων σε δύο μεγάλες χώρες όπως η Γαλλία και η Αγγλία ανέτρεψε πλήρως τις ισορροπίες σε ευρωπαϊκό επίπεδο και δημιούργησε ένα ριζικά νέο πλαίσιο στο εγχείρημα της ευρωπαϊκής οικοδόμησης.

Μετά το Συμβούλιο του Άμστερνταμ προέκυψαν όμως πολλά ερωτήματα. Είναι οι ελπίδες που δημιουργήθηκαν βάσιμες; Όλοι γνωρίζουμε πολύ καλά και έχουμε κατ' επανάληψη αναλύσει τις μεταβολές που επηρεάζουν τις κοινωνίες μας; Την παγκοσμιοποίηση της οικονομίας, την επιτάχυνση της τεχνολογικής προόδου, τις δυσκολίες που γνωρίζουν τα συστήματα κοινωνικής προστασίας. Και όλοι συμφωνούμε πως μόνο μια ευρωπαϊκή απάντηση θα μας επιτρέψει να αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις αυτές με πολιτικές που θα είναι βιώσιμες. Το ευρωπαϊκό όραμά μας ασφαλώς δεν εξαντλείται μόνο στο κοινό νόμισμα. Άλλωστε, τα όρια της πολιτικής που στηρίζεται αποκλειστικά στη δημοσιονομική πειθαρχία δοκιμάζονται πλέον με οδυνηρό τρόπο σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Το ευρωπαϊκό όραμά μας είναι πολύ ευρύτερο και εκφράζει τις αξίες μας, τις επιδιώξεις μας για καλύτερη ζωή, για περισσότερη ελευθερία και κοινωνική δικαιοσύνη. Οι ελπίδες για μια Ευρώπη της ανάπτυξης και ευημερίας είναι βάσιμες, αρκεί να είμαστε ρεαλιστές στην πολιτική μας και οραματιστές στους στόχους μας.

Ο ρεαλισμός στην πολιτική μας σημαίνει ότι δεν πρέπει ποτέ να μας διαφεύγει η ιστορική μοναδικότητα του ευρωπαϊκού εγχειρήματος. Ιστορική μοναδικότητα αποτελεί: η δημιουργία ενός ενιαίου και ολοκληρωμένου πολιτικού και οικονομικού χώρου που θα συναποτελείται από πληθυσμούς με εξαιρετικά διαφορετικές νοοτροπίες, κουλτούρες, γλώσσες και ιστορικές παραδόσεις. Η οικοδόμηση του χώρου αυτού δεν μπορεί παρά να γνωρίζει περιοδικές κρίσεις. Κρίσεις που κάθε φορά ξεπεράστηκαν με γόνιμους συμβιβασμούς που πάντα αντικατόπτριζαν την αναζήτηση μιας ισορροπίας μεταξύ των εθνικών συμφερόντων και της ιστορικής αναγκαιότητας της ευρωπαϊκής οικοδόμησης. Τα πισωγυρίσματα ή οι δισταγμοί του σήμερα δεν προδικάζουν οπωσδήποτε το αύριο.

Ας μη ξεχνάμε ότι οι χώρες μας τα τελευταία 40 χρόνια γνώρισαν μια πρωτοφανή προσέγγιση των οικονομικών τους δομών και των επιπέδων ανάπτυξής τους, ότι η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου υπήρξε σταθερή και θεαματική. Φυσικά υπάρχουν και κοινά προβλήματα της ανεργίας και της κρίσης του κράτους πρόνοιας. Είναι όμως βέβαιο πως για κάποιον παρατηρητή που βρίσκεται σε άλλη ήπειρο, ποτέ άλλοτε η Ευρώπη δεν έμοιαζε τόσο ενιαία, δεμένη σε μια κοινή πορεία προόδου.

Ωστόσο, οι χώρες μας διατηρούν πολύ διαφορετικά πολιτισμικά χαρακτηριστικά. Η σημασία που αποδίδει ο Γερμανός πολίτης στην σταθερότητα προκύπτει από ιστορικά βιώματα. Ο τρόπος που αντιλαμβάνονται το ρόλο του κράτους ένας Βρετανός και ένα Γάλλος δεν ταυτίζονται. Οι σχέσεις που τρέφουν ο Πορτογάλος, ο

Έλληνας ή ο Δανός προς την επιχείρηση, το χρήμα, τον ελεύθερο χρόνο ή την εργασία, απέχουν σημαντικά. Σημαντικές είναι και οι διαφορές σε τρόπους οργάνωσης των κοινωνιών ή στα κοινωνικά χαρακτηριστικά. Αυτή η ποικιλία αποτελεί ένα παράγοντα τριβών, στην ενοποιητική διαδικασία. Αυτή η ποικιλία αποτελεί, όμως και την δύναμη της Ευρώπης. Ας μη βιαζόμαστε λοιπόν να οικτίζουμε το γεγονός ότι δεν συμφωνούμε γρήγορα ή ότι υπάρχουν αντιστάσεις σε διαδικασίες συγκεντροποίησης και αποτελεσματικότητας.

Σήμερα οι χώρες μας θέλουν να δώσουν μια ενιαία απάντηση σε κοινά προβλήματα. Όμως καθένα εθνικό πρότυπο δεν πρόκειται να αποδειχθεί ικανό να ανταπεξέλθει πειστικά στις νέες συνθήκες. Πρέπει να διαμορφωθεί ένα νέο πρότυπο που δεν μπορεί παρά να είναι ευρωπαϊκό και όχι εθνικό. Ένα πρότυπο που θα συμβιβάζει για άλλη μια φορά τις διαφορετικές ευαισθησίες μας. Που θα αποτελεί μια βιώσιμη σοσιαλιστική πολιτική στο σημερινό διεθνές ανταγωνιστικό περιβάλλον. Που θα στηρίζεται σε ένα μοντέλο ανάπτυξης ικανό να βελτιώνει το βιοτικό επίπεδο, να δημιουργεί θέσεις απασχόλησης, να διατηρεί και να προστατεύει το περιβάλλον μας. Το μοντέλο ανάπτυξης είναι το μεγάλο ζητούμενο, είναι το βασανιστικό για όλους μας ερώτημα.

Θ' ακούσουμε τον Πρόεδρο Ντελόρ σε λίγο να μας διαγράφει τις δικές τους σκέψεις για την ανάπτυξη σήμερα. Η δικιά μου συμβολή στη σημερινή συζήτηση θα περιοριστεί στην αναφορά μιας σειράς ερωτημάτων, που έχουν θέσει οι τελευταίες εξελίξεις.

Η ONE θα αποτελεί το νέο πλαίσιο λειτουργίας των οικονομιών μας στο εγγύς μέλλον. Όλοι γνωρίζουμε τους λόγους για τους οποίους την επιδιώκουμε:

- Για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων με την απλούστευση των διαδικασιών των ενδοευρωπαϊκών συναλλαγών και τη μείωση του κόστους τους, με παράλληλη ελάττωση των νομισματικών κινδύνων. Για τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου με αυτόν τον τρόπο.
- Για να καταστεί η Ευρώπη παγκόσμιος οικονομικός και πολιτικός πόλος έλξης με τη δημιουργία ενός μεγάλου ενιαίου οικονομικού χώρου, με κοινούς κανόνες λειτουργίας και σταθερό μακροοικονομικό περιβάλλον. Για την αύξηση της απασχόλησης με αυτόν το τρόπο.
- Για τη διευκόλυνση της καθημερινής ζωής του ευρωπαϊκού πολίτη και την προσέγγιση των λαών μας.

Ωστόσο η λειτουργία της ONE θα αποτελέσει μια πρωτόγνωρη εμπειρία για όλους μας. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να εκτιμήσουμε:

- Ποιες θα είναι οι επιπτώσεις της εφαρμογής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης στην ανταγωνιστικότητα και την απασχόληση; Υπάρχουν άλλες δυνατότητες, άλλα κριτήρια για να προσδιορίσουμε τα όρια της δημοσιονομικής πειθαρχίας και τη σχέση της με την ανάπτυξη;

- Ποια θα είναι στην πράξη η λειτουργία της Κεντρικής Τράπεζας και ποιά πολιτική εποπτεία είναι θεμιτό και επιβεβλημένο να της ασκηθεί;
- Πώς θα αντιμετωπίσουμε τις πιέσεις που ενδέχεται να υπάρξουν στις κοινωνικές κρατικές δαπάνες από την εφαρμογή του Συμφώνου Σταθερότητας; Είναι μια κοινή απάντηση δυνατή;
- Πώς θα βελτιωθεί ο συντονισμός των εθνικών οικονομικών πολιτικών μας; Τα υπάρχοντα μέσα σίγουρα δεν αρκούν. Ποιά άλλα πρέπει να διαμορφώσουμε;
- Πως θα λάβει συγκεκριμένη υπόσταση και δεν θα παραμείνει κενό γράμμα το σκέλος «ανάπτυξη» του «Συμφώνου σταθερότητας και Ανάπτυξης»; Πως θα συνδυαστεί με την υιοθέτηση του ειδικού κεφαλαίου για την απασχόληση στη νέα συνθήκη;
- Οι προτάσεις για την χρηματοδότηση των διευρωπαϊκών δικτύων, την απασχόληση και εκπαίδευση των νέων, την ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που περιέχονται στη Λευκή Βίβλο παραμένουν ακόμη ισχυρές; Πως υλοποιούνται;

Το νέο μοντέλο ανάπτυξης που θα προωθήσουν οι σοσιαλιστές θα πρέπει να μας δίνει κατευθύνσεις για το:

- Πως θα συνδυαστεί η εισαγωγή των νέων τεχνολογιών με κριτήρια που προάγουν την ποιότητα ζωής, την προστασία του περιβάλλοντος και τη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών μας πόρων;
- Ποιά πρέπει να είναι η ισορροπία μεταξύ των πόρων που διατίθενται για την ανάπτυξη και αυτών για την προστασία του περιβάλλοντος, και πως θα γίνεται ο επιμερισμός του κόστους τους;
- Ποιά η προσέγγισή μας στο θέμα των τεχνολογιών της πληροφορίας, πως θα τις αξιοποιήσουμε για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής μας, πώς θα τις δαμάσουμε αντί να τις υποστούμε;
- Τί επιπτώσεις θα μπορούσε να έχει στην ανάπτυξη η αύξηση της φορολογίας για την χρήση των φυσικών πόρων ή τις καταστροφές του περιβάλλοντος με τη ταυτόχρονη μείωση της φορολογίας της εργασίας;

Σημαντικό είναι να διαμορφώσουμε γνώμη πως αντιμετωπίζονται ειδικά προβλήματα που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με την ελευθερία μετακίνησης των κεφαλαίων και των υπηρεσιών όπως:

- Ποιές οι δυνατότητες ελέγχου και φορολόγησης κερδοσκοπικών μετακινήσεων κεφαλαίου;

- Πώς θα μειωθεί ο ανταγωνισμός μεταξύ των Κ-Μ για την προσέλκυση επενδύσεων (φορολογικά και άλλα κίνητρα, φαινόμενα κοινωνικού «dumping»,...);
- Αν είναι δυνατοί κοινοί κανόνες για τη μετεγκατάσταση επιχειρήσεων;

Κεντρικό πρόβλημα αποτελούν οι αποτελεσματικές πολιτικές καταπολέμησης της ανεργίας, οι αλλαγές στην αγορά εργασίας και οι πρωτοβουλίες μας για τη διεύρυνση των δυνατοτήτων και ικανοτήτων του εργαζόμενου. Χρειαζόμαστε απαντήσεις για το:

- Ποιές πρέπει να είναι οι εργασιακές σχέσεις, και εν γένει οι μορφές εργασίας καθώς και η διαχείριση του χρόνου στο νέο τεχνολογικό περιβάλλον ώστε να προωθείται η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας ταυτόχρονα με το επιβεβλημένο από τον πολιτισμό μας και τις παραδόσεις μας επίπεδο κοινωνικής προστασίας και ασφάλειας;
- Ποιές μεταρρυθμίσεις πρέπει να εισαχθούν στα συστήματα επιδότησης της ανεργίας ώστε να μεγιστοποιείται η προοπτική επανένταξης στην αγορά εργασίας;
- Πως θα καταστήσουμε αποτελεσματική την πολιτική μας για την ένταξη στην αγορά εργασίας ιδιαίτερα ευαίσθητων κατηγοριών πληθυσμού όπως των νέων χρόνια ανέργων, των γυναικών;

- Πως θα μειωθεί το μη μισθολογικό κόστος εργασίας για το πλέον ανειδίκευτο τμήμα του εργατικού δυναμικού που αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα ένταξης στην αγορά χωρίς περαιτέρω δημοσιονομική επιβάρυνση των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης και των κρατικών προϋπολογισμών;
- Ποιά η αποτελεσματική οργάνωση των συστημάτων της δια βίου εκπαίδευσης και πως θα διασφαλισθεί η πρόσβαση όλων σε αυτά;

Στον κοινωνικό τομέα μας έχουν τεθεί ιδιαίτερος δύσκολα ερωτήματα:

- Πώς προσαρμόζουμε τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης στις δημογραφικές αλλαγές;
- Πώς εξασφαλίζουμε οι πόροι να διοχετεύονται προς αυτούς που έχουν πραγματική ανάγκη;
- Πώς επιτυγχάνουμε οι κοινωνικές παροχές να μην οδηγούν σε κοινωνικές αντιθέσεις, όσοι τις εισπράττουν να συνεισφέρουν στη λειτουργία του κοινωνικού συνόλου, όσοι καταβάλλουν φόρους να τις αποδέχονται;

Τελευταίο αλλά σημαντικό, πως θα εμβαθύνουμε την αλληλεγγύη, τις πολιτικές μας για την οικονομική και κοινωνική συνοχή και ανάπτυξη στην Ευρώπη;

- Πως θα διευρύνουμε την αλληλεγγύη και θα ενισχύσουμε την σύμμετρη και αρμονική ανάπτυξή μας σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο;
- Πως θα διασφαλισθεί η συνέχεια στην αναδιανεμητική πρακτική των κοινοτικών πόρων. Πως οι νέες δημοσιονομικές προοπτικές θα λάβουν υπόψη τους τις αναπτυξιακές ανάγκες των πλέον μειονεκτικών περιφερειών της Ένωσης που αντιμετωπίζουν ταυτόχρονα τις προκλήσεις της ONE και της Διεύρυνσης;

Ένα πρόγραμμα, που θα απαντά στα ερωτήματα αυτά είναι ικανό να επαναφέρει το ενδιαφέρον για την πολιτική στο πρώτο πλάνο της κοινωνίας. Ο οικονομισμός της παλιάς σοσιαλιστικής σκέψης - η πίστη ότι αρκεί η απελευθέρωση των παραγωγικών δυνάμεων για να επακολουθήσει, περίπου αυτόματα, μια νέα, πιο ανθρώπινη κοινωνία δεν είναι πια ικανός να αντιμετωπίσει τα αιτήματα της εποχής. Η οικονομία αυτονομείται, έχει οδηγήσει ήδη σε ένα νέο κύμα παραγωγικότητας ικανό να διαλύσει τις κοινωνικές σχέσεις, ικανό όμως και να προσφέρει τη βάση για κοινωνικές σχέσεις ανώτερης ποιότητας. Τι από τα δύο θα γίνει είναι θέμα πολιτικής διεργασίας και των αγώνων που θα δώσουμε.

Είναι θέμα πίστης στις αξίες μας και αποφασιστικότητας να τις υλοποιήσουμε.

Η οικονομία από μόνη της δεν προσφέρει τον πολιτισμό, προσφέρει τη δυνατότητα του πολιτισμού. Η πολιτική, από την άλλη μεριά, σήμερα έχει χάσει ένα μέρος από τη σημασία και το

κύρος της γιατί ακολουθεί το μαρασμό του εθνικού κράτους και της παλιού τύπου διαχείρισης της οικονομίας. Θα ήταν σφάλμα να πιστέψουμε ότι αρκεί η δόμηση ενός οποιουδήποτε υπερεθνικού συνόλου, μιας Ευρωπαϊκής Ένωσης οποιασδήποτε μορφής, για να αποκαταστήσει την παλιά αποτελεσματικότητα της σοσιαλιστικής πολιτικής. Μόνον το ξάνοιγμα σε ορίζοντες υπερεθνικούς αλλά ταυτόχρονα και κοινωνικά πολύπλευρους μπορεί να ανοίξει το δρόμο για την ουσιαστική ανόρθωση του ευρωπαϊκού σοσιαλισμού.

Ελπίζω η σημερινή συζήτηση να αποτελέσει μια μικρή συμβολή σ' αυτή τη κατεύθυνση.

*Liberte'
responsabilite'
solidarite'*

*socialisme
d'initiative
et de responsabilité*

Μέροι-ΑωοΎεμα